

UNA ESTRATÈGIA PER A GARANTIR I CONSOLIDAR LA QUALITAT INFORMATIVA DE LA RÀDIO A CATALUNYA

Manuel López López, professor titular del Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB

La ràdio privada local i comarcal a Catalunya té un arrelament profund entre la població civil. Aquí han nascut les primeres emissores i s'han fonamentat algunes de les línies radiofòniques més importants d'Espanya. La iniciativa empresarial i els professionals radiofonistes —des de periodistes fins a tècnics— han aconseguit crear una dinàmica enriquidora que ha proporcionat una base comunicacional estable i amb un gran futur gràcies a l'aplicació de les noves tècniques professionals i les noves tecnologies, com es demostra al llarg d'aquest I Congrés de la Ràdio a Catalunya.

Moltes emissores han nascut d'iniciatives populars i/o institucionals amb la intenció de fer arribar a un públic concret informacions del seu entorn. Bona part del fet que la societat catalana ofereixi una vida cultural i política tan viva es deu a la circumstància que la geografia catalana és prou coberta per una xarxa radiofònica exemplar que permet transferir i contrastar idees, opinions i informacions d'una punta a l'altra del país.

Molts dels qui han col·laborat, en un grau diferent, en aquesta històrica operació comunicacional volien que aquest procés fos directe i participatiu. Tothom pensa, crec jo, que en una societat democràtica la participació és fonamental, i que el ciutadà està cridat a parlar dia darrere dia i no pas cada quatre anys o quan hi hagi convocatòria electoral. Ara, efectivament, trobem un espectre radiofònic ampli, plural i plenament democràtic, però, paradoxalment, els qui fan els productes i els programes d'aquesta classe d'emissores quasi no tenen gaires drets professionals reconeguts i la seva capacitat de defensa sindical és encara molt minvada. És un fet ben estudiat a les escoles de direcció empresarial que, si el personal d'una empresa està organitzat i veu reconeguts els seus drets, se sent més gratificat i reconegut, la qual cosa no evitarà certes tensions en moments de negociació col·lectiva. En aquest sentit, incorrem en un fet contradictori quan es vol fer una comunicació democràtica sense que s'hagin establert, encara, les regles del joc que permetin la transparència en la presa de decisions en les empreses radiofòniques, cosa que no passa, per exemple, en les grans corporacions periodístiques de suport paper, com, per exemple, *El País*, *El Periódico de Catalunya* i *La Vanguardia*.

Potser seria interessant que aquest Congrés es plantegés la possibilitat que s'adoptessin com a referències per al treball intern de les empreses radiofòniques a Catalunya instruments com ara l'Estatut marc de Redacció de Catalunya, que inclou també el *codi deontològic*, que té el suport dels sindicats i del mateix Col·legi de Periodistes. A Espanya, aquesta tendència de transparència informativa té el suport de la Federación de Asociaciones de la Prensa de España (FAPE) i, internacionalment, de la Federació Internacional de Periodistes (FIP). Amb això, es donaria als periodistes i als radiofonistes en general la possibilitat d'explicitar les seves divergències amb les línies editorials dels seus mitjans quan calgués, i es permetria l'adopció de mecanismes participatius en el moment en què fos necessari renovar o reorganitzar els esquemes jeràrquics de les emissores. A més, també per mitjà d'aquesta proposta, les emissores estarien obligades a anunciar a través de les ones la titularitat i el nom dels accionistes que les sostenen, la qual cosa donaria un altre grau de transparència, molt agraïda per l'opinió pública.

Lògicament, ni l'Estatut marc de Redacció ni el *codi deontològic* són unes eines per a fer de la tasca creativa a la ràdio un *continuum* assembleari, tot el contrari: es tracta d'ordenar unes relacions amb dos participants clars: per l'una part, l'empresa i la direcció i, de l'altra, els equips de realització dels radiofonistes. Naturalment, l'Estatut marc de Redacció de Catalunya és, solament, una referència de treball que s'ha d'adaptar a la realitat de cada empresa, com s'ha fet recentment en el cas d'*El Periódico de Catalunya*. En una societat avançada i amb projectes, com és la catalana, els tècnics periodístics i els radiofònics en general han de tenir el mateix nivell de participació que tenen en uns altres sectors de la indústria els enginyers, els arquitectes, els metges i els economistes.

A ningú no ha de fer por donar participació als radiofonistes en la presa de decisions professionals, consultar-los constantment i informar el públic de qui hi ha darrere de la titularitat empresarial. Aquest és un repte que, sens dubte, ha d'afrontar el sector radiofònic català, capdavanter del sector a Espanya i referència explícita per a tantes facultats i escoles de comunicació a Europa i Llatinoamèrica.

Moltes mercès.